СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 60. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 14. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 60. Jersey City, N. J., Saturday, March 14, 1931. THREE CENTS

ФЕРЕРО ПРОТИ МОНАРХІЙ І ДИКТАТУР

НЮ ЙОРК.—Славний італійський історик, професор Ґуліельмо Фереро, виголосив в Тавн Гол відчит про упадок монархій. Разом з тим обговорив він справу диктатур.

Фереро є того погляду, що монархістична система правління вже своє віджила й схиляється до цілковитого упадку. Доказом цього є монархії, які завалилися підчас світової війни, чи по ній. Диктатури уважає Фереро фазами переходовими від монархій до републик. Але, каже він, диктатури криють у собі велику небезпеку, коли істнують задовго, бо тоді диктатори змагають до державного перевороту, щоб задержати у своїх руках владу.

Фереро є тої думки, що світова війна зближила нас до ліберальних кличів, започаткованих американською і французькою революцією. Він уважає Англією, Францією і Злучені Держави представниками републиканських форм правління, які повинні прийнятись і по інших краях. Демократія, говорив Фереро, мимо своїх численних хиб, є таки ще найкращою формою правління, а добробут і щастя людскости лежить у піддержанню й удосконаленню демократії, а не в її знищенню.

Фереро відомий з того, що є противний диктатурі Мусолінія. До 1922 р. не вільно йому було покинути Італії. У своїм викладі він не згадав ні одним словом за Італію і Мусолінія, а на початку викладу заповіджено, щоби йому не ставити питань щодо Італії, бо він не буде на них відповідати.

ОПТИМІЗМ ДОВКА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар праці Довк твердить, що зі звітів 13,377 фабричних заведень виходить, що безробіття у промислі зменшується. В останнім місяці принято на 1.4% робітників більше ніж у попереднім. А заробітні платні зросли на 7.5%.

РОЗПОЧАТО БУДОВУ ГРЕБЛІ ГУВЕРА.

ЛЯ ВЕҐАС (Невада). — Будову „Болдер Дем" приділено 6 компаніям за ціну $48,890,995. Гребля буде висока 727 стіп, а тимсамим буде найбільшою, яку колибудь збудовано. Вже зачинають будувати захисти для робітників, щоби мали де спати і їсти. Греблю будують на ріці Колорадо, а будову ту вважають найбільшим інжинірським ділом модерних часів.

БІДА З АДВОКАТУРОЮ.

НЮ ЙОРК. — Богато молодих студентів права мріє про те, щоби чимскорше покінчити науку та стати славними і богатими адвокатами. Це саме спонукало „Бар Асосіейшен оф ди Сіти оф Ню Йорк" вислати квестіонарі до всіх тих, що покінчили право, щоби подали, як їм живеться. Адвокатська палата є тої думки, що адвокатів є забогато та що тисячі з них знаходяться без заняття і в нужді.

„ЛЮДИ БУРЕВІЮ З 1888 РОКУ".

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку істнує цікаве товариство, яке має членами свідків страшної сніговиці, котра навістила місто 1888 р. Товариство це називається „Ди Близард Мен оф 1888". Яких 60 членів того товариства зійшлися в Пенсилвенійськім готелю на 43 річницю буревію. Всі вони пригадували собі день 12. березня 1888 р., коли вулиці були засипані снігом, а комунікація була перервана кілька днів. Вози і трамваї стояли тоді на вулицях опущені й завалені снігом. І богато було жертв у людях.

НЕ ДАЛИ ГАЛІ НА ВІДЧИТ ЛУЇСА.

ВАШИНҐТОН. — Дочки Американської Революції не згодилися відступити своєї галі, „Конститушен Гол", на відчит про сучасну американську літературу, який мав виголосити Синклер Луїс, відомий американський письменник, котрий одержав недавно нагороду Нобля.

ПРОТЕСТАНТСЬКІ ЦЕКРВИ ЗА ЧИСТКУ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Епископали протестанти і методисти, презбитеріяни, лютерани, баптисти й інші протестантські секти заявилися згідно за те, щоби піддати міську адміністрацію основному слідству, щоби припинити деморалізацію і хабарництво.

Коли запитано католицьку дієцезію, чи приступить до цеї справи, одержано відповідь, що католицька церква не мішається до політики, а коли є яке хабарництво, то уряд стейту має способи, щоби лихо направити.

ЗАВОДЯТЬ КАРУ СМЕРТИ.

ТОПЕКА (Кензас). — 61 літ обходився стейт без кари смерти, а тепер перейшов в обидвох палатах стейтової леґіслятури закон, який впроваджує наново кару смерти.

ДІТРОЙТ. — Дня 6. квітня відбудеться референдум у справі привернення кари смерти. Вже минуло понад 100 літ, як у стейті Мішіґен карано смертю.

ПРОТИ ЗАЯВИ БОЛДВІНА.

Европейська група індійського парляменту вислала лідерови партії консерватистів, Болдвінови, протест проти його заяви, що консерватисти не будуть брати участи в праці конференції „довкола круглого свола" в Індії. Вони заявляють, що для такого поступовання консерватисти не мають підстав, особливо тепер, коли з Ґандієм осягнено порозуміння.

ЧЕСЬКИЙ ПРОМИСЛ У РУМУНІЇ.

Чеський промисловець Шкода будує в Румунії свої фабрики. Він заключив з правительством угоду, на основі якої збудує він у Букарешті фабрику автомобілів, а на провінції фабрику стрільного пороху.

ЖАХЛИВІ ВІДНОСИНИ НА СОЛОВЕЦЬКИХ ОСТРОВАХ.

Вся англійська преса розписується широко про жахливі переживання політичних вязнів на Соловецьких островах. Англійські часописи подають 9 протоколярних зізнань утікачів з большевицьких таборів. Політичних вязнів уживається до примусових робіт при вирубі лісів. З огляду на лихе прохарчування вязнів та дуже погане одіння, багато вязнів гине на пошесні недуги.

На підставі зложених протоколів обраховують, що в травні м. р. згинуло в таборах 19 тисяч осіб на тиф. Під теперішню хвилю вмирає щоденно 15 проц. політичних вязнів, занятих при лісових працях.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ СТАН ЗАЛІЗНИЦЬ В РАД. СОЮЗІ.

Катастрофальний стан радянських залізниць, головно на Україні, спричинив нечуване безладдя в цілому господарському житті. І так у донецькім басейні на поодиноких стаціях нагромаджено понад 100 транспортів угля, які з браку льокомотив не можуть бути перевезені до промислових осередків.

ПОМЕР 119-ЛІТНИЙ СТАРЕЦЬ.

В Румунії помер М. Бондар у віці 119 літ. Помершйй знав дуже добре жидівську, арабську та еспанську мову. У віці 87 літ утратив він зір і провидів за пять літ без ніякого лічення очей. Перед смертю заявив, що відходить у світ вічности задоволений.

НОВА ГАРМАТА ПРОТИ ЛІТАКІВ.

З Лондону доносять: Фабрики Армстронґа скінчили виготовлення нової гармати проти літаків. Ця гармата вистрілює в одній хвилі 25 разів і несе стрільно на 8,000 кільометрів. При пробнім стрілянню показалося, що кождий десятий стріл попадає в ціль. Англійське міністерство війни дуже вдоволене з нової гармати.

АНҐЛІЯ ДОСТАВЛЯЄ ЗБРОЮ БОЛЬШЕВИКАМ.

В англійськім парляменті поставив один з послів запит, на яку суму вислала Велика Британія Радянській Росії зброї, боєвого постачання й воєнного матеріялу. Йому відповіли, що від червня 1929 року до грудня 1930 року доставлено Росії всіляких воєнних матеріялів на суму 44,905 фунтів стерлінґів.

СТАТИСТИКА УКРАЇНСЬКИХ ВТІКАЧІВ У БЕСАРАБІЇ.

На протязі одного місяця прийшли з радянської України до Бесарабії 8 священиків, 14 студентів, два вчителі, 36 купців та 18 селян. З огляду на велике число втікачів скріпила совітська погранична сторожа обсадження границі. Пограничники мають строгий наказ стріляти кождого, хто старається перейти Дністер.

ШПІОНАЖА НА БУКОВИНІ.

Недавно тому заарештувала сиґуранца в Чернівцях інжиніра Грушку, який стояв на службі совітської розвідки. Його син, четар Едвард Грушка з 11. полку рошіорів, не входив з початку в рахубу приналежности до шпигунської афери. Однак показалося, що важні військові тайни отримував інжинір Грушка від свого сина. По арештованню Едварда Грушки переслухав його військовий прокуратор, полковник Турбату, й запорядив його відставлення до Жілави.

ПОЛІТИКА В КОВБАСАХ.

З Ратибору доносять: Ратиборські різники ухвалили перехрестити „польську ковбасу" на „шлеську".

ЗА ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Дня 9. лютого ц. р. почалася розправа перед львівським судом проти Константина Богдана, бувшого адміністратора „Рідного Краю", який після кількалітнього незгідливого життя з жінкою виїхав до Закопаного, де вона лікувалася.

Константин Богдан, гр.-кат., родився в селі Смільній коло Бродів. Скінчив 6 кляс ґімназії. В 1918 р. був канцелярійним військовим урядовцем. Попавши в полон, зголосився до армії УНР, де був інтендантом. В Бродах пізнався з Оленою Загайкевич, яка сама з ним познайомилася й освідчилася. На протязі 3-ох років підсудний був співробітником „Рідного Краю" і „Хлопської Правди", на редаґування яких присилало польське міністерство внутрішніх справ гроші та допомогу. Богдан мав звязки з ДОГ, де позичав машину до писання, переписуючи на ній статті до „Рідного Краю". В наслідок цього були часті колотнечі з тестем, який називав його перекинчиком і ренеґатом.

Підсудний признається, що його життя з жінкою не було щасливе, він мав кілька любовниць, між іншими телефоністку Яворську. Його совість чиста, він не вбив жінки, тільки вона застрілилася сама, бо б... ла невилічимо хора на груди. Вона застрілилася лівою рукою з лівого боку.

Підсудний, перебуваючи у вязниці з якимсь Фрідманом, признався, що він сам убив свою жінку, але підсудний заявляє, що зізнання Фрідмана це брехня, бо він шпіон і темний тип.

Другого дня розправи переслухувано свідків, кімнатну в пенсіонаті „Ваціава" в Закопанім та Я. Сарнецьку, яка мешкала з бл. п. Богдановою. Свідки нічого нового не сказали, характеризуючи бл. п. Богданову як лагідну, задуману, часом одначе нервову жінку. Тому, що на розправу не прибули два головні свідки, лікар, д-р Крашевський, та кухарка Томасівна, розправу відложено на неозначений час.

НЕМА НАУКИ РЕЛІҐІЇ.

В коломийській ґімназії „з єнзикем викладовим рускім" від початку року до нині нема українського катехита. Хлопці не вчаться релігії і не мають екзорт. А сталося це тому, що кураторія усунула дотеперішнього катехита, о. Капустинського, буцім то длятого, що він „замало енерґічний". У шкільної влади либонь лише той педагоґ являється енерґічним, котрого учні не люблять. Інакше було з о. Капустинським. Його молодь дуже любила і поважала, і тому попав в неласку в кураторії.

Станиславівський епископат оперся, обстає при своїм і не хоче на місце о. Капустинського, котрому довіряє, іменувати іншого. Наслідком постанови шкільної влади, яка ніяк не хоче залишити о. Капустинського на давному місці, наші учні не мають науки релігії. Виходить, що і в католицькій державі унеможливлюється науку релігії, що остаточно має такі самі наслідки, які осягають большевики антирелігійною пропаґандою.

АРЕШТУВАЛИ ФАБРИКАНТІВ НАРКОТИКІВ У ЛЬВОВІ.

Львівська поліція арештувала Михайла Драгана, Казимира Хмелєвіча й Озія Надля, які від 2-ох літ займалися фальшуванням кокаїнових та опіюмових рецепт і займалися продажу цих наркотиків. Драган помер у дорозі до лічниці наслідком затроєння. Згадані мали цілий штаб спільників, біля 50. Видрукували у Львові 500 блянкетів з призвищем д-ра Грициkевича (сфінґоване призвище) і за величезні гроші продавали наркотики. Крім цього спільники крали блянкети рецепт із лічниць, канцелярій визначних лікарів, професорів і т. п.

УРЯДОВЕЦЬ КРАВ ГРОШІ.

Підчас ревізії у міській касі в Ґневкові біля Іновроцлава запримітили брак 68 тисяч злотих. Слідство виявило, що ті гроші вкрав касієр Ґаляшевський. Його арештували.

ТРАҐЕДІЯ СОВІТСЬКИХ УТІКАЧІВ.

Совітська сторожа наскочила на 16 утікачів, які хотіли перейти Дністер. Совітські пограничники стрілили до утікачів і зранили двох. Чотири впали під лід і втопилися. Інші втекли на румунський бік.

ЕКСПЛЬОЗІЯ ҐРАНАТИ В БУДАПЕШТІ.

В Будапешті на площі Телекого вибухла ґраната. Три особі стратили притім життя, а 13 потерпіли тяжкі зранення. В Будапешті переводиться тепер акція чистоти, а продавці старого дрантя позносили на цю площу ріжні безвартісні предмети. В одній купі знаходилася ґраната, яка експльодувала в тій хвилі, коли її кинули на купу.

НІМЕЧИНА ПРОТИ СХІДНІХ ХЛІБОРОБСЬКИХ ДЕРЖАВ.

У хліборобських кругах з великим зацікавленням дискутується рішення Німеччини підвищити мито на ввіз хліба, в деяких випадках на 1,000 процентів, в порівнанню зі старими митами. Цим рішенням завдала Німеччина великий удар хліборобським краям Східньої Европи, в першу чергу Польщі й Румунії.

РАДЯНЩИНА БЛОФУЄ

ПРЕДЛОЖЕННЯ РОСІЇ ПОШИРИТИ ТОРГОВЛЮ З НІМЕЧЧИНОЮ ВВАЖАЮТЬ ТРИКОМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Кореспондент ґазети „Ді Ню Йорк Сон" мав розмову з президентом російсько-німецького економічного товариства, С. Цукерманом. Цукерман заявив, що він уважає комуністичним блофом останню заяву большевиків, що Росія поширить у біжучому році купівлю в Німеччині на 300,000 (?) марок, якщо знайде відповідні кредити в Німців. Таку заяву большевиків привезла до Берліна делеґація промисловців, яка щойно повернулася з Москви.

Своє поширення закупна в Німеччині большевики обіцюють зробити при умові, що німецьке правительство далі братиме на себе ґарантію перед німецькими фірмами за той новий кредит, який вони дадуть Росії. Дотепер німецьке правительство брало на себе 70% ґарантії в певних межах загального кредиту Росії. Це нове предложення большевиків обговорюється в уряді, де вже є гадки, що взагалі торговля на кредит з большевиками не дає бажаних наслідків для Німеччини й не поліпшує її економічного стану.

В більш поміркованих торговельно-промислових колах думають, що це лише большевицький трик з метою вплинути на американські торговельно-промислові кола й уряд, щоб добитися від Америки вигідніших умов торговлі. Як звичайно, дотепер американський уряд жадної ґарантії американським фірмам не дає й вони провадять торговлю з большевиками на власний ризк.

НЕСПОКОЇ В ФРАНЦУСЬКОМУ ІНДО-КИТАЮ.

ҐАНОЙ (Індо-Китай). — Чим далі, то все більше поширюється саботаж місцевого населення, направлений проти французької влади. Комунікації на транс-індо-китайській залізниці останніми місяцями часто переривається, а також усе частіше трапляються випадки нищення французького майна державного й приватного.

Все більше поширюється індо-китайська націоналістична пропаґанда проти французького панування. Пропаґанда зростає під впливом ідей, які перекидаються з сусіднього Китаю, з Росії, з Індії або беруться з тих історичних фактів з революцій та державних зматань ріжних народів, які вчать у французьких школах в Індо-Китаю. До цього населення підігрівається також незадоволення зі способу французького адміністрування в цій кольонії.

ҐАНДІ ПРИЇДЕ ДО АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Закінчуючи цілоденні дебати в індійському питанню, Мек Донелд заявив у палаті послів, що незабаром до Лондону приїдуть члени індійського національного конґресу, а між ними й Ґанді. Метою їх поїздки буде нова конференція в Лондоні, яка має остаточно виробити статут політичного устрою Індії й її взаїмновідношення з метрополією.

Лідер консерватистів, Болдвин, в імени своєї партії заявив, що партія стоїть на становищу конечности порозуміння з Індією на засадах, які вже виробила остання конференція „довкола круглого стола", що була в Лондоні. Йому довелося звести горячу боротьбу з членами власної партії, які, на чолі з Черчилем і лордом Біверබруком, стоять проти всяких уступок Індії.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТОРГОВЛІ.

МОСКВА (СССР). — Шестий Всеросійський конґрес рад, що тепер відбуває свої наради, ухвалив резолюції проти тих держав, які обмежують привіз до них радянських товарів та ріжних сирівців. Конґрес доручає урядови припиняти купівлю в тих державах їх виробів і сирівців.

Думають, що ця постанова звернена головно проти Америки, хоч імени її не згадується. Та годі сказати, чи большевики зможуть обійтися без американських машин та інших виробів, особливо тепер, коли вони стараються перевести в життя свої пляни пятилітки.

ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО ДОМПІНҐУ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Місцева преса повідомляє, що Угорщина заключила договір з Італією, по якому остання відмовляється від своїх плянів купувати російське збіжа, яке большевики стараються по низьких цінах спровадити на міжнародні ринки. Замісць того Італія буде купувати собі збіжа в Угорщині по певно усталених цінах.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ОБВАЛ ГОРИ.

ШАМБЕР (Франція). — Одна альпейська гора на французькій стороні почала зсуватися після довгих і проливних дощів. Великанська маса, величиною яких 600 міліонів кубічних ярдів, зсовується в долину зі скорістю 300 стіп на годину.

Маси землі вже стерли в порох дві невеличкі слободи й загрожують двом більшим осадам. Населення вже лишило свої хати й, забравши з собою, що попалося в руки, разом зі своєю худобою й живністю, в паніці втікло в долину. Чекають величезного обвалу гори.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery [illegible]

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТЕЖ РОКОВИНИ

У місяці, в якім доводиться нам святкувати память народин і смерти нашого найбільшого ґенія, припадають ще одні роковини, котрі являються антитезою тої правди, яку проповідував Шевченко, за яку терпів і за яку пішов передчасно в могилу.

Минає отсе 8 літ від рішення Ради Амбасадорів, яким санкціоновано польську грабіж західноукраїнських земель. По 8 літах польських насильств стоїмо тепер ще далі під враженням польської „пацифікації", як останньої спроби польського уряду, змагаючої до примирення українського населення з польською окупацією і державністю.

Рада Амбасадорів хотіла завести спокій в Европі й тому віддала українські й інші чужинецькі землі Польщі. А по 8 літах польської влади на тих землях Ліґа Націй мусить отсе займатися тепер неспокоєм, який панує на приділених Польщі землях. Аж по 8 літах польської окупації має отсе широкий світ перший раз змогу пізнати хоч дробину того, що діється за польською куртиною, а на українській сцені. Отсе перший раз заговорив світ про польські звірства та про те, що таки треба вглянути в те, що діється за польською куртиною. І тому саме тепер, коли вже раз та куртина піднялася, всі наші змагання в краю й на еміґрації повинні бути звернені на те, щоби та куртина вже більше не спадала та щоби світ мав завжди якісь турботи, звязані з акцією на українській сцені під Польщею.

Ми вже нераз підчеркували, щоби не дурити себе ніякими надіями на якусь міжнародню справедливість, на те, що нам світ признасть по добрій волі, що нам прислугує по божим і людським правам. Та не треба забувати, що всякі рішення Рад Амбасадорів не є ніякою святістю. Миж були недавно свідками, як валилися трони, котрі держалися довгі віки, а щож доперва супроти цього такі рішення, котрі звязують нас з державою, в якої державний розум сумніваються навіть самі розумніші Поляки!

Тому нам треба працювати без упину над тим, щоби далі переконувати світ про польську державну нездібність і про Польщу як варварську державу. А разом з тим треба викрешувати з народнього організму чимраз більшу духову, політичну й економічну силу, яка одинока зліквідує остаточно рішення Ради Амбасадорів. Замало підкопувати престіж Польщі. Треба будувати ще й свою власну силу, бо інакше не буде нам користи навіть з того, коли би прийшло до нового розбору Польщі. Тому в першу чергу — до праці!

Ольга Ярова.

ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК НА ЧУЖИНІ

У всіх народів, які боролися за свою свободу, відіграли також і жінки незвичайно важливу, а инколи й рішаючу ролю. Не маю тут на думці повну посвяти діяльність революціонерок, у ріжних галузях підпольної боротьби, але діяльність жінок **у явній репрезентації свого народу перед иншими, особливо на чужині.** Форми їхньої діяльности бували ріжні.

Вже яко студентки вміли вони розбудити в колі своїх товаришів особливу любов до своєї батьківщини й народу, та викликали зацікавлення до основних студій, історії, культури, мови й мистецтва свого народу, і ось так через студентську дружбу закладали вони підвалини для тих відносин, які в дальнішому, коли ті студенти вступали на службу й обіймали високі посади, мали величезну вагу і для піддержки визвольних змагань поневоленого народу, для взаємин з иншими народами.

Так само робили й можуть робити також мистці **акторки, співачки, фільмові зірки** тощо, при кождій нагоді зазначуючи свою приналежність до гнобленого народу, а далі вводячи й в програми свої народні пісні та мотиви з життя свого народу. Саме останніми часами мали ми нагоду бачити, як на прим. у фільмовому промислі на чужині, за ініціятивою й технічною допомогою польських мистців, ріжні фільмові підприємці в багатьох фільмах опрацювали епоху польської революції, яку завдяки впливови співпрацівників — Поляків аж надто звеличено. Яку велику пропаґанду для даного народу можна зробити за допомогою ось такої, за лаштунками проробленої роботи, легко зрозуміти, коли взяти на увагу, що при помочи широкого розповсюднення фільм можна звернути на свій нарід увагу тисяч і десятків тисяч людей.

Далі йде вже систематична жіноча робота між чужими народами, а саме **співробітництво й членство в міжнародніх жіночих організаціях, добродійних комітетах, „Червоному Хресті",** й т. п. установах. Ясно, що й тут, починаючи вже безпосередні завдання тих організацій, при кожній нагоді можна звертати увагу на положення власного народу, на його стремління й цілі. Подібно як у студентських колах можуть жінки й тут, подаючи інформації й викликаючи зацікавлення, витворювати приятелів свому народові зпоміж чужинців - співтоваришів, шукати в них підтримки і справді її знаходити. Не треба забувати, що багато з тих міжнародніх організацій видають власні часописи й мають звязок із пресою ріжних країн. Отже побіч усеї інформації повстає нагода **приміщувати статті й дописи** про свою народність, бо ці організації мають на меті інформувати про положення всіх народів і країв світа, а особливо народів своїх членів.

Але найбільша роля, при праці на чужині, припадає без сумніву тим жінкам, які мають нагоду й можливість через приватні **й товариські взаємини навязувати особисті звязки з впливовими колами.** Якраз цей рід політичної жіночої праці особливо використовують всі народи. **Політичні сальони, чаї й товариські приняття,** тісно звязані з мистецькими продукціями артистів і артисток даної нації, є природнім додатком до кожної політичної роботи. Для жінок, що беруть у тих приняттях участь і які мають наперед поставлене собі означене завдання, просто напрошується нагода перевести зручно підчас розмови своє завдання, бо саме при таких нагодах чоловіки й тут, більше ніж у своїх кабінетах і урядах, піддаються стороннім пливам. Зі споминів державних мужів можна бачити, який особливий вплив при дозріванні політичних конфліктів мали саме жінки. Як часто зважувалися політики на таке, чого ніхто не міг сподіватися, саме під безпосереднім впливом якоїсь спеціяльно висланої жінки, що зручно за лаштунками саме товариське співжиття дає такі особливі можливости, яких ніде інде не можна знайти. При тій праці в товариському колі маю на думці тільки вповні офіційні, товариські взаємини, що мають місце в дипльоматичних, політичних, мистецьких, господарських і инших колах, де виступає жінка в ролі господині, чи як гостя в рівноправних товариських колах, але не маю на думці тих жінок-аґенток, яких для переведення якоїсь акції відповідні уряди вводять дуже часто навіть у найвищі кола.

Студентки, артистки, співробітниці в ріжних жіночих організаціях і нарешті національно свідома господиня дому, всі вони мають на чужині, як представниці свого народу, особливо велике поле діяльности, яку вони, відповідно до свого становища, можуть переводити найріжнороднішими способами.

Коли ми приглядаємося діяльности **жінки на ріжних ділянках українського життя,** то з приємністю можемо встановити **збільшення активности,** головно за останні роки, але рівночасно мусимо ствердити, що репрезентаційна роля українського жіноцтва на **чужині** все ще на початковому ступні. Як мало нині, на чужині напр. українських студенток, тоді як конче треба, щоби саме тепер, підчас швидкого розвитку Української Нації, було по можности як найбільше наших молодих дівчат, якіб хоч і на короткий час вступали до закордонних шкіл і пенсіонатів, продовжувалиб там свою освіту, набуваючи життєвого досвіду, вивчаючи чужі мови, пізнаючи чужі народи, й нарешті через особисту дружбу з молоддю инших народів зміцнювалиб звязок між українським та иншими народами. Доказувати довшими арґументами, що українські студентки у високих закордонних школах можуть провадити дуже корисну працю, зайва річ. Вистарчить лише вказати, що по всіх країнах, і саме у високих школах, входить чужинне студентство до окремих організацій, де студентки, влаштовуючи виклади, мистецькі вистави то що, разом зі своїми товаришами хлопцями можуть відігравати особливу репрезентативну ролю.

Ще гірше в нас із закордонною діяльністю наших артисток. Наші артистки у протилежність до артисток инших народів за малими вимками швидко улягають впливам свого оточення. Вони забувають або соромляться свого українського походження, прибирають собі чужинецькі сценічні прізвища, а часто ще й ворожого до Українців народу, і нічого не роблять для того, щоб у своїй артистичній кар'єрі, чи в свому мистецькому репертуарі якось підкреслити своє українське походження. Це можнаб зрозуміти, коли задивлятися на це лише з особистого становища, бо мистці з чисто матеріяльних мотивів можуть покликуватися на узнану й державну народність, але треба й це мати на увазі, що для них національна свідомість і обовязок має бути поперед усього; наші артистки повинні здавати собі справу з того, що й вони будуть мати користь, коли почуватимуть себе представницями Української Нації, тої нації, яка ось незабаром знову здобуде собі світове імя, як мистецький і музикальний нарід, здобуде те значіння, яке досі в нього грабували инші. А тимчасом останніми роками бували випадки, коли запрошені до співпраці на благодійних виступах українські артистки відмовляли українським організаціям, вважаючи нижче своєї гідности виступити в українському національному одязі, чи до репертуару свого ввести українські кусники. Це вказує на те, що ми вже у власному свому інтересі маємо свою пропаґандивну працю в будуччині скермувати на наше мистецтво, при чому, зрозуміла річ, мусить працювати й решта наших осередків й осіб, щоб при відповідній нагоді допомогти нашим українським артистам здобути міжнароднє значіння й імя.

Співпраця з міжнародніми жіночими організаціями останніми роками дуже поширилася, завдяки великому освідомленню значіння цієї праці „Союза Українок", і вона дала добрі результати. Ця, така надзвичайно важлива діяльність згаданої організації є добре знана зі щоденної преси; можемо тільки побажати на майбутнє, щоб її продовжувало і на далі з такою самою енерґією. Однак обмаль, а то й нічого не зробили наші жінки на полі таких міжнародніх організацій, як „Червоний Хрест", Міжнародня Ліґа Прав Людини" і ріжні добродійні організації. Також і тут треба **створити українські секції,** які перебралиб на себе звязок і заступництво українського народу в цих організаціях. Рівночасно **повинна повстати на чужині якась сильніща організація наших жінок.** Ідучи за прикладом українських кольоній у Канаді і Злучених Державах, треба створити при всіх українських „Громадах" і подібних організаціях у ріжних країнах Европи й Америки окремі „жіночі секції" або **самостійні жіночі організації,** подібні до „Союзу Українок". Вони малиб перебрати й підтримувати звязок по всіх країнах з аналогічними організаціями инших народів. Ясно, що наслідком такої акції, наслідком сталого інформування міжнародніх організацій, вони швидко звернуть належну увагу на Українську Націю. Тоді зовсім певно ті організації, з якими українські жінки будуть підтримувати звязки й обмінюватися думками, звернуть увагу й инших організацій на наше питання, а далі, завдяки нашій ініціятиві, втягнуть в круг ділання й мужів.

Працю організацій належалоб підтримувати постійними товариськими виступами Українців, що живуть на чужині. Але якраз, виконуючи це завдання, не сміють українські жінки робити собі ілюзій. Бо влаштування товариських вечірок, чаїв і т. п. вимагає не тільки „охоти до праці", певних матеріяльних витрат, але також і відповідних просторих репрезентативних помешкань. І саме брак цього дається дуже у знаки нашим еміґрантам, що живуть у дуже поганих матеріяльних обставинах. Зрозуміла річ, що не можливо щось змінити в цьому за один день. А всеж таки живе на чужині чимало заможних осіб, які не належать до політичної еміґрації, а вже віддавна займаються заробітковою діяльністю, і наш обовязок і ті кола, подібно як і мистців, притягти до активної співпраці. Однак колиб навіть не мали ми засобів на те, щоби піддержувати товариські звязки на велику скалю, як це роблять офіційні чужі представники чи матеріяльно незалежні люде, всеж **поодинокі українські жінки зможуть на чужині збірати у своїх гостинних хатах** гуртки знатних і впливових осіб, які моглиб стати приятелями українського народу. А де навіть і це не можливе, там жінки **в поодиноких українських організаціях повинні подавати ініціятиву,** щоби ті організації, влаштовували відповідні приняття. Тим способом той гурток, якого поодинока українська жінка, зогляду на свій тяжкий матеріяльний стан, не може запросити до своєї хати, збиравсьби довкола групи Українок, себто цілої української кольонії.

З цього перегляду бачимо, яку ролю може відіграти українська жінка. Безперечно, можнаб ще богато про це казати, зокрема порушити справи народнього мистецтва, вишивок, різьб тощо, яких розповсюднення є якраз для жінок найлекшим, не говорячи вже про багато инших ділянок. Однак головна річ те, щоб кожна українська жінка, без огляду на те, яке вона нині становище в житті займає, була свідома та мала зрозуміння конечної потреби стати до співпраці. Також кожна українська мати повинна й своїх доньок виховувати в тому напрямі, щоби наступні українські жіночі ґенерації були ще більше підготовані виповнити своє завдання.

В. Будзиновський.

МОГИЛА.

Оповідання.

(2)

Іван виліз з ями і став роззиратися. На могилі не було нікого. Лише коло ями з одного боку лежав мотуз, з другого два заступи. Зійшов з могили і обійшов її. Попав на міх і фляшку з рештою горівки. Гукав, але ніхто не озивався. Лише Сава надійшов.

— Будемо мати легку роботу — Іван промовив до него — бо найтажшу вже хтось зробив за нас. Мабуть хотіли батькови дати якогось товариша, бо викопали яму аж до домовини. Хто се зробив, і кого хотіли там поховати, не скажу, бо вони не бачили, що я вліз у яму. Коли я з ями забалакав до них, вони мабуть гадали, що то встав мерлець, тай втікли. Як не підемо до села і не скажемо, що то я їх так наполохав, то хіба вже цілком не прийдуть сюди і свого небіщика поховають деінде.

— Та чого нам іти до села? — Сава відповів. — Нехай ціле село думає, що то справді встав небіщик. Будуть мати що балакати пару років. Ще й засиплю яму назад і назад поставлю хрест. Дурні люди будуть гадати, що то якісь духи, що сидять у тій могилі, зробили нашому татови прислугу та назад накрили його.

Зробили так, як Сава порадив. Витягли домовину з батьком і занесли на свій віз. Яму засипали, висипали могилку та на ній застромили хрест. Полишені невідомими їм гробарями заступи, мотуз, міх і фляшку лишили на купі під могилою. Справившися з усім тим, відїхали.

Коваль і челядник довго сиділи в кузні і мовчали, бо не знали, що про все те думати. Лиш одно було певне, що мерлець, який вже півтора року гнив під землею, пробудився; встав і прогнав їх. І се було певне, що як в могилі є який скарб, то вони його не дістануть. Коваль за жадні в світі гроші, челядник і за дівчину не пішов би ще раз копати. Перший отямився коваль. Підвівся і каже:

— Чейже, тут, в кузні, вікувати не будемо. Треба йти спати. Лише ти держи язик за зубами. Як би в селі довідалися про нашу пригоду, то жаден з нас вже не міг би показатися людям на очи. Ми мусіли би втекти з села. І то в ночи, щоби ніхто не бачив, та щоби ціле село не вилягло прощати нас сміхом. Мене такі переносини зруйнували би, бо я тут вже загніздився і добре заробляю. На старість дуже прикро було би мені іти в світ за очи і зачинати наново. Я буду мовчати і ти мовчи.

— А що буде з Мариною? — Тимко спитав несміло.

— А щож би мало бути? Марина лишиться Мариною. Як би я покинув Млинки, то вона піде зі мною.

— А мене возьмете з собою?

— Я тебе не проганяю. Ти добрий робітник.

— Я не так думаю. Робити буду далі, як не проженете. Але я гадав, і ви прирекли мені, що я буду вам щось більше ніж челядник...

— Ти хіба вже забув, на чім стало! Я обіцяв дати тобі Марину, як поможеш мені вибрати скарб. Деж той скарб? Що пропало, те й пропало. Мені пропав скарб, тобі пропала дівчина. Іду спати.

Тимко здрігнувся. Хотів щось сказати, але вже не мав кому, бо коваль відійшов, полишаючи Тимка в крайній розпуці. Вже мав дівчину і втратив її! Йому не до спання було. Цілу ніч куняв у кузні та думав, як би то зломити упір старого. Йому бачилося, що вигадав добрий спосіб. Поміг йому мимохіть сам батько дівчини. Коваль також не спав. Перевертався з боку на бік і коли стало сіріти, не встав. Пішов до кузні і забалакав до Тимка:

— Люди готові догадатися, що то ми були на могилі і копали.

— Та яким чудом? — Тимко спитав. — Ніхто не бачив нас. Ні як ми ішли в степ, ні як вертали.

— Але там лишилися наші заступи, наш мотуз, наш міх і фляшка. Чабани ще не зараз поженуть худобу. Може би ти скочив і все те приніс?

— Та я пішов би. Але я йду від вас, то чого мені пхатися до могили, з котрої вилазять мерці? Коли Марини не дістану, то я е годен жити в однім селі з нею. Як би я вчув, що її бере хтось инший, то я вбив би її, його і сам повісивсь би. Щоби не согрішити, волю втекти відси.

— Колиж бо, як люди знайдуть на розкопаній могилі мої річи, то будуть з мене сміятися.

— То йдіть самі. Мені не пошкодить, як будуть сміятися з вас. А хоч би й з мене сміялися?! Я сам, відходячи, розкажу людям, що мене вигнало відси. Перестережу людий, щоби ще кому не захотілося рити у могилі.

— Чи ти сказився?!

— Ще ні. Але як буду відходити відси без Марини, то скажуся...

Коваль став по ковалі дзвонити клевцем. Скінчив дзвонити таким сильним ударом, що Тимко аж підскочив.

— А як я лише жартував, кажучи, що не дам Марини, то підеш до могили і будеш мовчати?

— Я вже раз казав вам, що для Марини піду й на дно пекла.

— Отже я жартував. Знаю, що моя дитина ліпшого мужа, як ти, не дістане. Гони до могили, поки не запізно і принеси полишені там річи.

— Біжу! — Тимко відповів. — Але як в неділю не підуть перші заповіди, то щезну відси і з вас буде сміятися ціле село.

Тимко і Марина побралися. Скарб Саварина лишився в могилі. В селі ніхто не знав, що він там закопаний. Коваль боявся до могили приступити.

(Конець).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов" віл. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 березня. Сважні справи до полагодження, тож проситься всіх членів явитися. Хто не вирівнає свій вкладок, нехай не жалує опісля, коли буде суспендований. — М. Ю. Сепик.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 15 березня, в галі при Укр. Народ. Церкві, 540 Норт Мейн Евеню енд Гавел Стріт, зараз по Сл. Божій. Кождий член повинен явитися на мітинг і заплатити місячні вкладки. За довгуючих членів Товариство не буде відсилати вкладок до головної каси. — Мих. Годованець, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член бр. св. Андрія Первозванного в Ню Йорку, в. 66 У. Н. Союза, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. С. за уділення мені $50.00 з фонду запомогового.

Мені потовкло ногу при роботі й я лежав в шпитали і дома довший час, не маючи жадних засобів до життя. В тім моїм нещастю поспішив наш Батько У. Н. Союз з помічю. Взиваю вас усіх, дорогі земляки, вступати численно в члени УНС.

Микола Віткевич.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Коляда з Бруклина.

В оголошенню про коляду в Бруклині пропущено двох жертводавців, а саме: М. Джурин пожертвував 2 доляри й М. Шипот 1 доляр.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

PASTORAL LYRICS OF UKRAINE POET WILL BE SUNG SUNDAY.

Songs drawn from the village life of the Ukraine a century ago will be sung by a choir of 100 voices next Sunday at 2:15 p.m. in the public auditorium ballroom when the Cleveland Ukrainian colony observes the memorial day for their national poet, Taras Shevchenko.

The singers, known as the Ukrainian National choir, will appear in their embroidered peasant costumes, the girls' head crowned with flower wreaths and flying ribbons, worn at gatherings now by such young representative members of the group as Mary Mural, 3701 E. 131st st.

The program will include many of Shevchenko's lyrics, set to the beautiful, chanting rhythms popular with the nation. The program lists Shevchenko's "My Testament," writen in 1858 when the poet was exiled to Siberia; "The Sun Is Setting," written about village life, and "O, in the Orchard," one of the peasant festival songs.

The sadness suffered by the people as serfs has been written into "A Thought" and "Serenade," also on the program.

Shevchenko is so greatly loved by his people that they will celebrate in this memorial program the seventieth anniversary of his death all over the world this week.

The Cleveland program will be opened by Dr. N. M. Hnatyshin, followed by a short biography of the poet by O. E. Malisky, a Cleveland attorney. Solo parts will be sung by Constantine Orlik and Mrs. Julia Sichynsky.

Arrangements are being made by a committee including Joseph Bych, John Volosheh, Michael Kolodiy, John Trembluk and William Humenick.

(Cleveland News, March 9, 1931).

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ.

Український концерт.

В середу, дня 18-го березня, відбудеться в Ню Бронсвик український концерт на дохід безробітних цього міста. Про це постарався Укр.-амер. Горожанський Клюб. Члени Клюбу мали на думці не тільки гуманітарну ціль, але ще більше загальну українську справу.

Ще від часу 300-літнього ювилею міста Ню Бронсвику, який відбувся послідньої осени, в якім виступав знаменитий український хор „Будучність" з Ню Йорку під управою проф. Кириченка, визначніші горожани міста питалися нас, Українців, коли ми дамо ще один український концерт, щоб вони мали нагоду налюбуватися українською піснею. Тепер власне завязався комітет з визначних американських горожан, до якого входять також Українці Д. Кучевський і Ю. Луців, якиий обширно розписується в тутешній американській, як також в чужинецькій пресі про цей наш концерт, при чім також подають дещо з історії України.

В обширній статті, друкованій в тутешнім „Таймсі", з неділі, 8-го березня, кореспондент цього часопису між иншим пише таке: "A nation of such beautiful songs will not pass," said Count Leo Tolstoi when in 1876 the Czar of Russia, fearing that Ukrainian's cultural progress was exceeding that of Russia, ordered that no books be printed in Ukrainian."

А дальше: "Not only beautiful songs, but gorgeous peasant costumes and picturesque folk dances have made the Ukrainian people famous the world over."

Цей концерт, на який комітет сподівається численної публики, буде злучений також з українськими національними танками школи Авраменка. Отже оцим проситься всіх Українців міста Ню Бронсвік і околиці, щоби чим скорше набули тикети, які можна дістати в Д. Кучевського, або в Y. W. C. A., 56 Bayard St., а в день концерту при касі в Junior High School, Livingston Ave.

Ю. Луців.

КЛІВЛЕНД, О.

Ювилей Укр. Гор. Клюбу.

В неділю, дня 8-го березня, Український Горожанський Клюб, який міститься при Народнім Домі, — відсвяткував десяту річницю свого істнування. З того приводу влаштовано бенкет, на який запрошено з рефератом д-ра Скегара з Шикаго. Саля Народного Дому була переповнена гістьми.

В годині 8.30 вечером голова Клюбу, п. Маліцький, запросив гостей засісти до столів. Підчас вечері наш молоденький скрипак, п. Попіль, грав на скрипці, а 12-літний хлопець, Юник, грав на великій гармонії (акордіон).

При кінци вечері п. Маліцький пояснив ціль цього приняття та представив зібраним д-ра Скегара і попросив його виголосити свій реферат.

Д-р Скегар говорив про завдання і цілі українських горожанських клюбів. У своїй промові говорив референт про інформовання Американців про те, хто ми є та чого хочемо, а далі про інформовання американської преси дописами і статтями; при чім належить завжди підчеркувати українське походження. Зосібна обговорив ще д-р Скегар потребу підпорядковання себе головній політичній організації в Америці. А далі обговорив ще справу маніфестацій протестів і инших виступів. Бесідник заявився за допомогу революційній боротьбі й за те, щоби гроші слати лише через „Обєднання".

Дальше д-р Скегар розповів про те, як канадійські українські посли стають на парляментарних аренах в обороні Українців. Радив, щоби ми також пішли тими політичними дорогами, якими ідуть Українці в Канаді. А щоби до цього прийшло, треба нам вже раз закинути свої сварні задля релігійних та політичних переконань, а стати Українцями націоналістами.

Потім відспівав п. Кость Орлик дві дуже гарні пісні, якими викликав на салі бурю оплесків. На піяні акомпаніювала йому панна Н. Волянська.

Покликаний до слова адвокат п. Полак (Жид) сказав, що клівлендські Українці мають добрі шанси вибрати свого радного до міського уряду. Та щоби цього діпняти, треба Українцям обєднатися в один клюб.

„Ви, Українці", говорив бесідник, „мали славних предків, котрі боролися за правду і волю та народну честь! Ваш Шевченко і Хмельницький були великими борцями, і Ви повинні бути горді, що маєте таких героїв! Та, на жаль, нема між вами тепер єдности, — яка шкода! Однак ще не пізно, обєднайтеся та станьте одною національною свідомою українською лавою, а тоді певно матимете своїх представників, які займуть відповідальні політичні становища".

Голова покликав ще до слова. о. Левицького, котрий апелював горячо до присутних, щоби притягнули до горожанського клюбу як найбільше Українців, а тоді вдадуться нам певно всякі наші заміри.

При кінці говорив ще п. Білінський, котрий переповів історію клюбу, почавши від його заснований аж по сьогоднішний день, та висловив надію, що клюб аж тепер займеться живо, дійсною політикою, з чого буде богато хісна для нашої батьківщини і нашої громади.

Пан Денега, котрий був послідним бесідником, вказав на потребу єдности між нашою інтелігенцією, як конечністю в змаганню до визволення і своєї держави.

Вечір закінчено відспіванням „Ще не вмерла".

Михайло Смульчак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Клюб українських молодих танцюристів до товаришів танцюристів по Злучених Державах.

Товариші-Танцюристи!

Ви чули заклик нашого балетмайстра, Василя Авраменка. Серце радується, що він веде на. найвищий щабель загального осягу усіх нас.

Наш провідник показав нам ціль нашої праці. Він нас учив ставити перші кроки, він доглядів нас, як ми самі пробували ходити, він хоче нас тепер вивести на світову сцену, Метрополітен Опера Гавз в Ню Йорку, вже незадовго, бо в суботу, 25 квітня (Апріля) 1931.

На нас спочиває така відвічальність, як на патріотичній армії, що добуває волю рідному народови.

На нас дивиться тепер уся американська Україна. Вона хоче і певна сього, що ми оправдаємо її надії і що наш виступ в осередку американської штуки принесе славу і честь українському імени в такім часі, коли відвічні вороги хочуть стерти наш український нарід з лиця землі.

Товариші-Браття!

Оправдаймо сі надії наших старших Громадян-Патріотів, наших Батьків-Матерей, наших Товаришів Молодіжи і покажім що молодшим від нас, яким шляхом має йти розвиток Молодої України в Америці та Канаді.

Ставаймо карно в ряди на поклик нашого Учителя! Приноровімся точно до його вказівок і наук! А від себе самих додаймо те, що зможемо понад вимоги нашого Учителя і нашої Школи!

Попрацюймо над собою з усіх сил через отсей протяг часу, що ділить нас від виступу в Метрополітен Опері! Солідарно прибуваймо на останні проби і на виступ до Ню Йорку 25 квітня! Постараймося самі за фінансове забезпечення себе на час побуту в Ню Йорку! І постараймося в кругі наших знакомих та приятелів, щоби масою прибули в означенім часі до великої галі Метрополітен Опера Гавз!

А коли наш прилюдний виступ випаде так, як цього треба сподіватися, тоді візьмемося до дальшої праці для вихіснування українського танкубалету для здобуття належного значіння українському народови!

Дано в Ню Йорку, в день 70-літних роковин смерти Тараса Шевченка, 1931.

Павло Боднар, предс.
Іван Єдинак, кас.
Стефан Бригідир, секр.

ВОЛОДИМИР ЧУЧМАН, член У. Н. Союза, син Петра і Марії Чучман, членів 385 відділу У. Н. Союза, покінчив Гай Скул і вступив до університету в Міннеаполіс, Мінн.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Тов. Василь Муж, бувший член „Чорноморської Січи" в Ню Йорку, котрий згинув трагічною смертю дня 11-го березня 1931 р. Його похорон відбудеться в суботу, 14 с. м., в першій год. пополудни від погребового закладу Яреми, ч. 129 East 7th St., N. Y. C.

Небіщик роджений в Америці, і вихований в краю. Приїхав до Америки по війні. В краю оставив старого батька, а сестру в Америці.

Проситься всіх членів і знакомих віддати йому послідну прислугу і прибути на похорон.

Земля йому пером.

Січ Чорноморська.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНГСТАВН, О.

На Рідну Школу.

Секретар 230 відділу УНС., Й. Білик, переслав $25.40 через Обєднання на Рідну Школу в рідним краю. Зібрано ці гроші в слідуючий спосіб: 10 долярів осталося з протестаційного віча, котре відбулося в листопаді 1930 р. в Йонгставн, Огайо; 10 долярів висигнувано з каси тов. св. Івана Хрестителя, від. 230 У. Н. Союза, $5.40 зложили члени на мітінгу згаданого братства. Жертвували: І. Баган $1; І. Павловський, С. Мош, С. Ворожбит, Й. Білик і П. Луцко по 50 цнт.; М. Баран, Г. Ковцун, І. Мігаль, М. Павлишин, К. Коханов, І. Смаль, Т. Оберст, по 25 ц.; В. Кріль 15 цнт.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

З хрестин на інвалідів.

Дня 1 березня справляв громадянин Іван Панчишин хрестини своєї дочки, а при тій нагоді гром. В. Горін перевів збірку на інвалідів, яку переслав до Обєднання. Жертвували по 1 дол.: І. Панчишин, Д. Гнатюк; по 50 центів: В. Горін, П. Чопик, І. Збут; по 25 центів: А. Антонічук, В. Антонічук, Т. Гнатюк, А. Лабяк, М. Кубік.

П. Чопик.

АРНОЛД, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Танцюристи зі школи В. Авраменка колядували на Р. Ш. в місті Пітсбург. Жертвували: Текля Полус $3.00 дол., Т. Фарботник 1 дол., І. Галевич 3 дол., Шабатура 2 дол., В. Сорочак 1 дол., В. Малевич 3 дол., Т. Козак 1 дол., П. Місько 1 дол., В. Котула 2 дол., І. Добяк 3 дол., П. Смук 1 дол. Разом 21 дол.

Колядники: П. Смук, В. Пастернак, М. Пелц, М. Макар, Ольга Боднар, Марія Пітух, Марія Пастернак, Іванна Зілінська, Параскевія Зорена, Іванна Тимочко, Анна Лобур.

Гроші передав Василь Кузмиха через Обєднання до Рідного Краю.

Василь Кузмиха.

ДІРФІЛД, МАСС.

Збірка на край.

На панахиді за поляглих героїв було переведено збірку, котрою занялися: Іван Костюк й Іван Олійник. Збірка принесла $5.97. Потім збіркою по хатах на медичний фонд занялися: Іван Костюк, Ядвіга Костюк та Анна Янишин. Збирали вони по хатах Савт Дірфілд і в околиці. Одні давали на медичну допомогу, а другі давали на Рідну Школу. Одна біда, що лихі часи, а друга, що у нас є богато москвофілів, тому тяжко що більше зібрати.

Жертви зложили такі особи: М. Продан $2; по $1: І. Костюк, Ядвіга Костюк, Анна Янишин, Марія Янишин, Г. Котович, І. Кіца, Розалія Намака, М. Незнайко, І. Доскоч, Д. Атаманюк, А. Вісньовський, Ф. Гірс; по 50 ц.: Марія Вико, І. Климик, І. Дацишин, Катерина Хамулка, Софія Сельська, Т. Телега, Д. Ковальський, Галя Вішко; по 25 ц.: Г. Валько, Михайлина Сторожук, Й. Семеняк; з церкви $5.97. — Разом зібрано $24.72.

З того: на медичний допомоговий фонд $10; на Рідну Школу $8.75 і на боєвий фонд $5.97.

Гроші вислано через Обєднання.

Іван Костюк.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

Змієвиська, пов. Яворів, 4/1, 1930.

Слава Ісусу Христу!

Дорогий Сину, Швагре, Швагрова й ви діточки!

Доношу вам до відомости, що лист від вас отримав, за котрий вам сердечно дякуємо. З нього ми довідалися про ваще здоровле і поводження. Ми, дякувати Богови, всі здорові. Ми читаємо в газетах, що там у вас велике безробітя, що в Америці є 6 міліонів людей без роботи. Тай тут у нас нема розкошів, а теж біда. Дорожня страшна. Все хлопське тане, а що купити, то дорого. Така скрута й нужда, що колиб не бульба, то не булоб чим жити.

Ти питаєшся про біду, яку ми переживаємо. Знаєш, Швагре, у нас били, це правда. В Свидниці били людей самих тих мудрійших, що належали до клюбу й до читальні і то били по 50, часом 100, 150, 200, 250 і до 300 гарапів, як кому випало. Бог знає, за що той бідний хлоп так аістав катований В Дрогомишлі били, в Нагачеві били, в Черниляві били і в Яворові били, й то без розбору: священиків, адвокатів, студентів і хлопів. А били так: сподні спускали до нагого тіла, мачали шмату в зимній воді й клали на задок і потім били. Двох жовнірів гарапами, а старший рахував та промовляв: „Будували Україну! А то маце Україне!" У наших Змієвиськах було нас 12 вилучених і я теж до тої партії належав, але час биття минуло, бо стався великий шум. Митрополит Шептицький їздив до Варшави.

Ти знаєш, швагре, то виглядало як страшний суд. Народ по лісах сидів, утікав. Я сам голодував 4 дні, ховаючись без перестанку. Коли головніших вибили, то потім у цілім селі грабували гуси, кури, яйця, масло, сир. Для кождого господаря призначили, кілько має дати збіжа, хто по 100, а хто й по 200 кірців. Був я на війні 4 роки, був на фронті межи кулями, а такого переполоху не було, як за тої славної Польщі, котрої пішла слава цей раз на цілий світ. Це дикуни! Колиб вони могли, тоб нас, Українців, потруїли, вимордували. Вони думають, що то перед виборами застрашать, що хлопи будуть голосувати на їх листу виборчу. Наші провідники тисячами сидять по вязницях. Богато тюрем переповнені нашими людьми. Гімназії наші позамикали, студентів повиганяли. Не знаю, як далі буде, чи ми це витримаємо. Податки великі. Мій тато, чи твій, заплатили колись один податок 10 ринських, а тепер я сам плачу 60 золотих. Патики дорогі, чобіт дорогий. Я купив порося на Святого Духа за 45 зол. Тримав його дотепер, то взяв за него 50 зол., а деж бульба ґрис і робота? Хіба так доробишся? Я сам маю довгу 800 зол. Отака господарка у всіх нас.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(27)

Copyright, 1930, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved. — MAXON

Як вони прибули назад у село, село вже було здобуте й вже було запіано на ратунок. Раби напасників уже приготовляли людоїдний пир на очах своїх панів-Арабів. Войовники Базарі вдарили на них як божевільні, але зоружені добре Араби відбили їх з втратами. Упав і старий ватажок, смертельно ранений.

—o—

На другий день племя просило Тарзана повести їх на Арабів. Він розставив своїх найкращих стрільців по верхах дерев, що стояли довкола села. Тепер день за днем їх смертельні стріли, немилосерно й без вісти, падали на Арабів згори, а за кождою стрілою падав Араб або каніба, прошитий крізь саме серце.

—o—

Наконець Тарзан зібрав своїх воїнів та приказав їм відступити яку милю від села і розложитися там на відпочинок. В опівночи він самий одинцем закрався до сплячого села. Коло вогню дрімав один сторож. Тарзан вдерся зручно на дерево, а відтак з нього спустився легко в середину огорожі села. Як кіт він підкрався до сторожа.

—o—

Як Тарзан готов був скочити на нього, чуткий канібал розбудився та скочив на рівні ноги. Очи його отворилися широко зі страху. Одна була в нього думка: як утекти від сього страшного білого дикуна. Але заки він міг навіть обернутися, скора, велика рука схопила його за горло. Борикаючися завзято, він звалився на землю.

—o—